

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Germanizacija na Koroškem in na Spodnjem Štajerskem.

Skoraj vsak dan lahko čitamo po nemških novinah ali čujemo razne govornike, da niti nemški „Schulverein“ niti kdo drug izmed Nemcev ne namerava spodrivati slovenske narodnosti, da nikomur ne pribaja na um, da bi hotel ponemčiti le kakega posameznega Slovenca. Ako pa prečitavamo nemške liste, nahajamo pogostoma dopise in članke, v katerih kaka zvita buča vender-le pove tajne namere naših nemških liberalcev. Nij še tega dolgo, kar je pisala graška „Tagespost“ uvoden članek o razmerah slovenskih. Niti urednik niti pisatelj tega članka nijsta vvidele, da si bijeta v lice sama sebi; kajti v jedno mer trdita, da Nemci nečejo germanizovati, pa pravita vender v istem članku, da se mora razširjevati nemški občevalni jezik. Kaj pa pomeni to? Zadnje ljudsko štetje nam priča, da hočejo izračuniti nemški kolovodje število narodov po Avstriji po občevalnem jeziku, akoravno so najbolj učeni list, nemški, „Globus“, „Ausland“ i. dr., povdarjali še pred 31. decembrom 1880. leta, da tako ravnanje nikakor nij pravo. Ako zahteva torej „Tagesposta“, da se razširja nemški občevalni jezik, reče ona samai kam pes taco moli z nemškim „Schulvereinom“.

Še bolje nam pa kaže „Neue freie Presse“ 27. julija št. 6435 v dopisu iz Celovca 25. julija, da resnica ne more ostati skrita, akoravno skuša dopisnik skrivati svoje srčne želje. Našteva je število onih, kateri znajo čitati in pisati po raznih okrajih koroških, piše liberalna (?) novina: „V okrajih popolnem slovanskih, velikovškem (Völkermarkt) in pliberškem (Bleiburg) povzdignila se je izobraznost ljudska v teku dvanajstih let za več kot 100%. Naravno pa zna čitati in pisati 43.6% prebivalcev teh okrajev le nemški, ne, kakor bi kdo mislil, slovenski. Ta statistika kaže na novo, pristavljaja hinavka, „da tožbe dr. Vošnjakove v državnem zboru o koroškem šolstvu nijso res-

nične“ (!). Se ve da verjamejo to le oni, katerim zagrizenost brani pametno razmišljanje. Dopisnik trdi v prvem delu, da sta okraja velikovški in pliberški popolnem slovanska, komaj dve vrsti kasneje pa pravi, da vsi oni, kateri znajo čitati in pisati, znajo čitati in pisati le nemški. Kaj si je mislil dopisnik o čitateljnih lista, za katere je pisal ta dopis? Gotovo le to, da nobeden izmed njih ne misli prav nič, kadar vidi pred seboj natisnene „svete besede“ dopisnikov. Da pa dopisniku samemu nij za ravnopravnost niti za omiko narodovo, to dokazuje njegove lastne besede. Kaj bi govoril in pisal on, ko bi statistika dokazala, da zna čitati in pisati 43.6% iz kakega popolnem nemškega okraja samo slovanski?

Jednako se godi tudi „Deutsche Zeitung“. Tudi ona pridiguje na odprta usta, da Nemci ne mislijo germanizovati, vender je pa trdila, nij še dolgo tega, v dopisu s Koroškega, da se je pomikala meja nemškega občevalnega jezika do zdaj vedno bolj proti jugu, in je hvalila delovanje učiteljev, kateri poučujejo le nemški.

Da je torej namen vsega delovanja naših Nemcev in nemškutarjev le spodrivanje slovenskega jezika ali germanizacija, kažejo oni sami. To nam priča tudi razprava o nemškem „Schulverein“ v štajerskem deželnem zboru. Akoravno je rekel c. kr. namestnik, da ne najde nič nepostavnega v delovanju tega društva, moramo vender povdarjati, da ustanovljenje narodne šole v Račah z nemškim učnim jezikom, namestu dozdanje utrakvistične šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom, ne odgovarja paragrafom šolskega in učnega reda (Schul- und Unterrichtsordnung), izdanega od c. kr. štajerskega deželnega šolskega sveta, kateremu predseduje g. c. kr. namestnik sam. Ta naredba, izdana 14. septembra 1870 št. 1598, torej od istega c. kr. namestnika, kateri je odgovarjal na dr. Radajevo interpelacijo, pravi v §. 9 al. 2: „Ist die Muttersprache der Kinder an einer Schule theilweise die eine, theilweise die andere Landessprache, so

müssen dieselben in zwei Abtheilungen unterrichtet werden“. Ali ne govori c. kr. štajerski deželni šolski svet jasno? Po tej naredbi se narodne šole z izključivo nemškim učnim jezikom v krajih, kjer so otroci nemškega in slovenskega materinega jezika, ne smejo ustanavljati. Jasno je torej, da nemški „Schulverein“ v Račah nij postopal po postavnem potu.

Iz tega se vidi tudi, da nij res, kar je rekel dr. Heilsberg v štajerskem deželnem zboru, da bi varoval nemški „Schulverein“ le domača tla tujih napadov. Kaj pa poreče isti štajerski c. kr. deželni šolski svet na te besede, ako pomisli, da je on sam naredil, da se mora poučevati v Račah slovenski in nemški, zdaj na jedenkrat pa samo nemški.

V novejši šoli se bodo učili čitati in pisati slovenski otroci koj v prvem letu nemški, tako da bodo kmalu take razmere, katere opisuje dopisnik „N. Fr. Presse“ iz Celovca. Se ve da naši nasprotniki imajo vedno polna usta liberalnosti, ravnopravnosti in vsega dobrega, dan za dnevom trobijo učiteljem, da se smejo držati le tega, kar veleva pedagogika, ali o pedagogiki niti pojma nijmajo.

Tudi na Pruskem so bile nekdanje jednake razmere, ali Prusi vvideli so kmalu, da nij mogoče začeti brati in pisati z učenci v neznanem jeziku; kajti prvi pogoj vspešnega poučevanja je ta, da razumeva učenec to, kar čita in bere. Zato pravi kr. pruska vlada v Opolju (Oppeln) v okrožnici okrajnim šolskim nadzornikom dne 12. februarija 1863, oziraje se na okrožnico 8. aprila 1853 in 20. februarija 1859 (glej Centralblatt f. S. Unterrichts-Verwaltung in Preussen, Jahrg. 1865, str. 434 sld.): Veronauk se more poučevati samo v materinem jeziku učencev „denn nur die Muttersprache kann das geeignete Mittel sein, Unterrichtsstoffe, welche das tiefinnerste Leben erbauen und befruchten sollen, den Kindern zuzuführen.“

Dalje pravi okrožnica: kjer se je učila poljska ali moravska mladina koj iz početka čitati in pisati le nemški: „da hat man leider die traurige

LISTEK.

Domači pogovori.

X.

Prve tri do štiri, tudi do pet dnij v mesecu je še in še, a potem se človeku pristudi do konca meseca živeti jednolično — brez denarjev, kakor se je pristudilo življenje po dovršenih pet in dvajsetih letih tistemu osivemu uradniku v Ljubljani, ki je zavidal čevljarja zaradi zanimljivega slučaja s kurjim očesom, in kakor ima to zapisano v svojej listnici ljubljanski pohajkovelec.

Jaz imam tudi zabeleženo resnično dogodnico, ki se je vršila zadnji dan meseca julija pred kavarno; tamkaj so namreč sedeli trije prijatelji, mej njimi našemu svetu poznatega imena žurnalista, ki so bili, kakor se je izpostavilo, vsi trije in solidum brez denarjev.

Ko so konferirali omenjeni trije prijatelji in

premišljevali, kako bi se dalo denarjev dobiti, izpregovori jeden in reče: Gremo se kopat v Savo vsi trije, jeden izmed nas naj se potopi, ostala dva ga bosta rešila gotove smrti; a potem bomo talijo kakih 25 gld. medse razdelili na tri deleže.

Te so bile sicer premisleka vredne besede, ali naš žurnalst in filozof, ki je uže marsikaj dobrega pa še več slabega skusil in doživel na svetu, povzame besedo, govoreč: „Gospoda moja! iz te kombinacije ne bo nič, ker je veliko vprašanje, da li bi vlada za nas vse tri hotela dati 25 gld., kamo li za jednega samega!“

Ko sta ostala dva gospoda slišala te v srce bodeče, resnične, filozofične besede našega žurnalista, sta mu pritrdila, ker se jima je obema zdelo, da bi državnej oblasti zares bilo preveč plačati 25 gld. za človeka, ki nijma v žepu niti predrtega groša in ki niti štibre ne plačuje, (štibre namreč ne plačuje nobeden izmed omenjene trojice.) a človek, ki živi samostalno za se, pa ne plačuje štibre, nij koristen član človeške družbe, če se je še toliko učil, in če je tu pa tam koristen, nij koristen v tolikej meri,

kakor je tisti, ki se nij toliko učil, pa vender nosi barem svojih 5 gld. v državni malin.

Ta resnica je dobro znana žurnalistu, naročito takemu, ki piše včasih članke narodno-gospodarsvene stroke, in ki ume koristne nauke dajati čita-jočemu občinstvu, čeravno se sam ne drži naukov, katere drugim daje, ampak živi ravno narobe v vsakdanjej praksi.

Če čita navaden človek, ki nij žurnalst, novine, v katerih žurnalst (to se razumeva, da nemški) brez imena v prvi osobi višjega broja govoreč, regulira reke, zida železnice, gradi palače, preustrojava politične in šolske sisteme, prekucuje minister-ske stolice itd., si pač ne misli, da tisti „mi“, ki je to pisal, nijma, kam bi položil svojo pametno glavo, in ne vé, kam bi spravil čez noč posodo svoje učenosti.

Da imamo takovih izgubljenih talentov, je resnica, s prstom bi mogel pokazati katerega, ko bi hotel.

„So ein Fall ist mir noch nicht vorgekommen“, bi rekel čevljar ljubljanskega pohajkoveca, jaz pa

Erfahrung gemacht, dass das gleichzeitige Verständniss des Gelesenen nicht erzielt wird, letzteres viel mehr vielfach ist. Eine solche ermüdende Gewöhnung, bald deutsche Schrift ohne Sinn und Verständniss zu lesen, bewirkt gewiss das Gegentheil von dem, was hinsichtlich der gedeihlichen Einführung der polnischen resp. mährischen Jugend in das Verständniss und in den Gebrauch der deutschen Sprache beabsichtigt wird. Aber auch selbst da, wo gleichzeitig mit dem Lesenlernen das Verständniss des im fremden Idiom dargebotenen Lehrstoffes wirklich bis zu einem gewissen Grade erreicht wird, erscheint doch die den kleinen Kindera hiedurch zugemuthete Doppelthätigkeit sehr bedeutend und es kann nicht verkannt werden, dass, zumal für weniger begabte Kinder und unter Anleitung minder gewandter Lehrer, auch nach dieser Seite hin manchen gedeihlichen Fortschritt lähmende Schwierigkeiten sich erheben. Ferner muss unzweifelhaft als naturgemässer erachtet werden, dass die auf den Lesunterricht vorbereitenden Sprachübungen, so wie die ersten Lautir- und Leseübungen an den Lautverbindungen der Muttersprache, mit und in welchen die Kinder durch das Sprechen geläufig bekannt und geübt sind, erfolgen, nicht aber an einer fremden Sprache, welche in anderartigen und ungewohnten Eigenthümlichkeiten neue und nicht unerhebliche Schwierigkeiten bietet. Auch prägen sich die Wortbilder, zu deren geläufigen Erkennen der weitere Fortschritt im Lesen es zu bringen hat, viel rascher und sicherer ein, wenn mit denselben ein dem kindlichen Bewusstsein bereits ganz bekannter Begriff sich verbindet. Und dass ferner die ersten Leseübungen in der den Kindern verständlichen Muttersprache für dieselben ebensowohl ein viel grösseres Interesse haben, als auch, richtig betrieben, viel geistweckender und bildender werden können, als gleiche, noch so geleitete Übungen in einer ihnen noch ganz unverständlichen Sprache, das kann einem Zweifel nicht unterliegen.“

Tako sodijo Prusi tako velevala pruska vlada, ker jej je do tega, da se otroci nauče kaj za občo omiko, pri nas pa silijo tuj jezik učencem, kateri stopajo prvič čez šolski prag, in taki ljudje sodijo o pedagogičnih stvareh.

V deželnem zboru pripovedoval je dr. Ehmer s pravim ponosom, da na Južnem Štajerskem v okolici celjske ne zna brati in pisati 51%, v ljutomerskem okraju 42%, v mariborskem 47%, v ptujskem 42%, v slovenjegraškem 56% in v brežiškem 52% in je pridigoval svojim pristašem, kimajočim z glavo od radosti, da je vse to le za to, ker se Slovenci nečejo učiti nemščine uže v narodnej šoli. Se ve da učeni gospod doktor mej svoje rojake na Gorenje Štajersko nij hotel pogledati, kajti našel bi n. pr. v okraju judenburškem 47%, v muravskem 46%, v ljubenskem 39%, v liezenskem 38%, v Bruku na Muri skoraj 39% in samo feldbaškem okraju menj kakor 30% prebivalcev, ki ne znajo ni

pravim, da se godijo vsak dan in povsod dosti lepi slučaji, samo jih je treba dobiti pod palec.

Povedal bi vam resničen slučaj, zelo interesanten, pa samo za dijake in poučen za tiste očete, ki imajo odrasle sinove po šolah, nego bojim se, da mi očetje ne bodo verjeli, kar jim bom povedal, sinovi dijaki mi bodo pač verjeli in še radi, to vem, če ravno ne bom semkaj postavil nobenega imena, ker se mi prvič za razumeti stvar ne zdi potrebno, a drugič, ker sem uže sitnosti imel jedenkrat zarad nekega resničnega imena.

Živel je pred 15 leti v nekem mesteci oča, ki je imel sina v sedmej latinskej šoli, ali ne pri sebi doma, ampak v mestu. Tam v mestu, kjer je sin študiral sedmo latinsko šolo, je bilo dosti ošterij in v tiste ošterije je rad zahajal tudi naš dijak. To nij nič nenavadnega samo po sebi, isto tako se godi povsod menj ali več, ampak dogodilo se je, da so dijaka iz sedme latinske šole spokali zarad tistih ošterij, a tudi to nij nič nenavadnega, ampak zdaj pride, tedaj, dijaki na vakancah, pozor!

Ko je sivolas oča zvedel, da so mu siua spodili iz sedme latinske šole zarad tistih ošterij v

pisati ni brati, akoravno se uči deca v šoli samo jednega jezika. Vesten učenjak, kakor je g. doktor, mislil bi bil tudi, ali ne zahteva morda šola od slovenskih otrok več kakor od nemških, ker tirja od njih, naj se nauče v istem času, v katerem se uče nemški samo materinega jezika, še nemškega jezika. Ker se uže bavi s štatistikom, bi si bil ogledal tudi, koliko šol ima Gorenja Štajerska, koliko pa Spodnja. Ko bi bil vzel v roko Al. Rožekov šematizem narodnih šol štajerskih, izdan leta 1881, bi bil našel, da spada na vsak razred za šolo godnih otrok v okraju judenburškem 80, muravskem 66, ljubenskem 72, liezenskem 61, v Bruku na Muri 70 itd. na Gorenjem Štajerskem povsod veliko menj kakor na Spodnjem Štajerskem, kjer jih spada na jeden razred v okraju celjskem 111, ljutomerskem 153, mariborskem 101, ptujskem 143, slovenjegraškem 100, brežiškem 143 itd., kjer mora poučevati učitelj dvojno število, pa gotovo ne more imeti toliko uspeha kakor tam, kjer jih poučuje polovico menj. Ko bi bil pogledal še nekoliko natančneje v knjižico, bi bil našel, da učitelji na Gorenjem Štajerskem nimajo samo v razredih menj učencev, ampak tudi večjo plačo kakor na Spodnjem. Se ve da, to je ravnopravnost po mislih nemških liberalcev. Več dela, pa menj plačila, to je usoda slovenskega učitelja na Štajerskem.

Da se pa Slovenci germanizirajo in deloma tudi italijanijo, nam kaže ljudsko štenje l. 1880 tudi v številih, in vredno je, da si zapomnimo to resnico, posebno radi tega, ker priznava to tudi Nemeec dr. Richard Hasenöhrl v „Wiener Allg. Ztg.“ št. 860 21. julija 1882, kateri izreka odločno, da je krivo manjšemu številu Slovencev proti letu 1869 le potujčevanje (Entnationalisirung).

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 5. avgusta.

Vsi večerajšnji dunajski listi prinašajo uvodne članke in premišljevanja o grozodejstvu, katero učinil je zdvijan človek v torek zvečer na tržaškem korso. Vse je osupneno, z grozo navdano. Ali vsi se pa tudi v tem vjemajo, da za onim zlobnim človekom stoji cela politična stranka, da se je bomba vrgla v imenu irredentistov mej veterance, in da je zatorej skrajni čas, da vlada stopi lahon skej pošasti na glavo. Čedalje večji zdi se nam ta zločin. Zgodovina človeštva pač pripoveduje, da so se razne zarote znebljevale svojih sovražnikov s pomočjo zavratnih umorov. Ali vse drugače je soditi zlobo tržaškega hudodelnika, ki nij vedel, koga da zadene in koliko da jih usmrti, a je vender zagnal smrtonosno bombo mej množico, veselečo se domovinskega praznika in v velikej svojeji večini čisto nedolžno v vseh političnih bojih. Celo v analih nihilistov in fenijcev se kaj takega ne najde z lepo. Ko se ne bi dogodilo to v Trstu, kjer politično in socialno življenje razjeda vročekrvna in brezobzirna stranka — tedaj bi, visoko ceneči vrednost človekovo, mislili in nadejali se, da nij bil oni krvoločnik pri zdravej pameti in da nij tega zapisavati nobenej političnej stranki v Avstriji, ker zločinec je le

mestu, je bil strašansko hud, klel je in hudoval se je, a ne nad sinom, nego nad profesorji, in ko sem jaz prav nedolžno opazil in rekel, da zakaj je hodil sin po ošterijah, je stavec kar poskočil, ter je kričal nad menoj zdaj po hrvatski zdaj po nemški: „A šta mislite vi, zar će moj sin vodu piti? — Was denken Sie, wird denn mein Sohn Wasser trinken? wird er denn Wasser saufen?“ — Jaz sem vsled tako tehtne argumentacije molčal in želel sem vsem našim dijakom take očete, ampak zdolo se mi je uže precej tačas, da je to „ein interessanter Fall“, ker meni bi bila v enakem slučaju čisto druga pela, tista, ki novo mašo poje, kakor pravijo pri nas doma.

Naš dijak je šel potem na drug gimnazij, a zdaj je župan v svojem rojstnem mestu in tudi v saboru ima sedež in glas, njegov dobri oča pač ne živi več in zato velim: Bog mu daj duši dobro, če ravno se je bil grdo zadril nad menoj, ko mi je stavil vprašanje: „Zar će moj sin vodu piti?“

To je bil oča, da malo takih, „ein seltener Fall!“ Spectabilis.

pomilovanja vreden norec. Tako zagovarjali bi človekovo čast, ko ne bi v-deli, da se po Trstu skriva organizirano tolo vajstvo, ki nosi sovražstvo in smrt vsemu, kar je avstrijsko. Zatorej pa prevladuje v tržaškem prebivalstvu javno in živo prepričanje, da so ta grozni atentat porodili zgolj politični motivi, in da je zlodéja iskati v vrstah irredentistov, to je stranke, katere program je veleizdajstvo in ki gleda samo na to, da bi se za vse veke pretrgale vezi mej Avstrijo in Trstom. Vsaj nam je še znano, kaj se je zgodilo 1875. leta aprila meseca. Tedaj odkrival se je spomenik nesrečnega Maksimilijana, blagodušnega pokrovitelja tržaškemu mestu. Sam naš presvetli cesar Franc Jožef I. mudil se je tedaj na obalah Adrije. Pripravljene so bile velike slovesnosti, tudi v gledališči imela bi biti praznična predstava. Presvetli naš cesar stopi ob določenej uri v ložo, ali gledališče bilo je prazno... Lahoni pokupili so vse vstopnice, kolikor so jih le dobiti mogli, a v gledališče nijso prišli... Dandenes, kakor smo se prepričali ta teden, so lahoni jednako drzni, če ne hujše, in iz Italije zanešeno izdajalstvo ujedlo se je kakor strupen plevel v cvetoča tržaška tla. Političen fanatizem irredentistov nakopal je tudi v sredo zvečer staro-častitemu mestu grozno sramoto na glavo. Kakor pred katilinarično zaroto v starem Rimu, bali so se tudi dosti poprej v Trstu, da irredentisti morejo vso razstavo razdreti in pokopati. To je bilo težko verjeti. Ali dva dni pred otvorjenjem razstave ukradli so patrijotičnemu delavskemu društvu zastavo, ker je imela avstrijske barve — jeden dan po otvorjenji padla je bomba mej veterance, ker so v slovesnem in navdušenem sprevedu bili na potu, pokazat nadvojvodi Karlu, presvetlega cesarja bratu, avstrijsko svoje mišljenje. Črno izdajalstvo, ki uže po svojem bistvu tepta še take svetinje, razvpilo je zadnjo sredo tržaško mesto in kompromitiralo političen njegov glas. Z grozno silo odprle so se ta teden tržaškemu prebivalstvu oči, kakšnega modrasa da goji v svojem nedriji, kakor pravi večerajšnji naš uvodni članek. Ali ta zločin trobenta glasno tudi našej vladi na uho! Ustavoverne vlade pestovale so, tako bi dejali, italijanski živelj v Trstu in v Istriji. Ali, če bi količkaj previdne bile, morale bi uže davno začeti krepiti slovanski, državi zvesti, živelj in tako zgraditi živo trdnjavo proti italijanskim valovom; ravno nasprotno pa položila je ozkosrečna pristranost Slovence na Primorskem in Hrvatv v Istriji pod italijanski nož, ker so se Italijani znali zvito hliniti našim Nemcem. Da je pa to koketiranje z Italijani za državo naravnost usodepolno, pokazati se nij moglo nikdar tako jasno, kot ta teden. In če vlada razumeje svoje nalogo, porabila bode tudi ugodno to priliko ter odločila se bo, dodeliti Slovanom, Slovincem in Hrvatom v Trstu jezikovno jednako pravnost in tako podati zvestemu življu meče, da suka jih zoper Irredento in izdajalsko njeno agitacijo. Le tedaj, če se po seh mal izvije Italijanom v Trstu oblast iz rok, pozabode se lajše tudi grozodejstvo tega tedna in škoda, ki jo vsled tega občnega vznemirjenja trpeti mora tržaško mesto. Nadejamo se torej, da petarda, ki jo je vrgla bila prokleta roka v od avstrijske navdušenosti kipečo množico, odskoči nazaj na izdajalsko in zavratno glavo kače irredentovske!

Nadškof Sembratovič, ki je bil pozvan pred papeža v Rim „ad audiendum verbum“, opravičil je tamkaj popolnem konsistorij in grško-katoliško duhovenstvo v Galičiji. Zatorej skoraj ne bode treba, pošiljati posebnega legata preiskovat to zadevo. Stvar rešila se je bojda tako, da se imajo tri osebe odstraniti od uprave grško-katoliške cerkve in sploh iz obližja nadškofovega v Lvovu. Sembratovič povrne se preko Dunaja domov, in pravijo, da prinese seboj za cesarja Franca Jožefa papeževo pismo.

Vnanje države.

Srbski kralj Milan pride v 10. dan t. m. na Dunaj in obiše našega cesarja v Ištu.

Ruskega carja kronanje so zdaj preložili za stalno in sicer, dokler ne dobi naslednik zadosti let (18. maja 1883). Carjeva rodbina bivala bo po zimi v Gračini; zatorej vrejujejo se stanovanja, pri tem pa policija pazi, da se nobeden tuj človek ne pomeša mej delavce.

Francoska še zdaj nijma ministrov. Posvetovanja zbornice so pretrgali do denes. Odločiti se mora kmalu. Freycinet neče ničesar imeti opraviti pri sestavljanji novega kabineta.

Iz Egipta zve se prav težko kaj bolj natančnega, kajti angleški poročevalci si ne upajo dosti pogledati iz Aleksandrije. In tudi verjeti jim nij vsega. Tako poročajo, da so se domačini sami, kacijh 2000 na številu, dvignili proti Arabi paši. — Angleži so torej zasedli v sredo sueški kanal brez upora, kajti egiptovske čete so bežale. Lesseps, oča sueškemu kanalu, izrazil se je bil, da predero Angleži v kanal le čez njegovo in njegovih sinov

trupla in da zbere krog sebe beduvinov, z orožjem v roci odbiti vsako evropsko posredovanje na kanalu. Ali Angleži se niso zmenili za proteste privatnega moža in storili svoje, predno se je sklenila kaj konferenca. Ta dan zasedli so tudi trdnjava Meks. V četrtek šli so oddelki konjikov preiskavat Arabijevo stanje. Našli so prednje straže skoraj popolnem zapuščene. Sovražnik se nij pokazal.

V sredo imela je **konferenca v Carigradu** prvo sejo, od kar se jej je skrčil bil delokrog. Angleški zastopnik je dejal, da je brodovje napadlo trdnjave le v svojo obrambo, in da je Angliji le do tega, zavarovati kanal in kediva. S turškim odgovorom niso bili v tej konferenci zadovoljni. Posredovanje se nij pomaknilo ni za stopinjo naprej. „Times“ pravijo, če se sultan ne misli udati angleškim pogojem, naj rajši ne pošlje vojakov v Egipet.

Dopisi.

Z Notranjskega 4. avg. [Izv. dop.] (Veselo in pametno!) Žalostno je, da navadno prenapeti strankarji, častizelni sebičneži ali osobni maščevalci ustanovljajo in porablajo človekomila društva za svoje zakotne namene! In po takšnem so mnoga društva, ki imajo lepi namen po zadrugah pomagati človeški družbi, po tacihi krivih prerokih za razpor mej sosedi in za politične parade.

Kaj ima vender — za primero — gasilno društvo, ta potreben in vzvišeni zavod kot korporacija opravka s političnim barometrom? Če je društvo na slovenskih tleh, če so njemu člani Slovenci, no, potem je ono in ostane slovensko, ki ima častno nalogo, krotiti največjega našega sovražnika — ljuti ogenj: njemu nij vprašati pri tem poslu, kdo vlada, kdaj se in kdo se voli!

In če pride čas volitev in druge pravice in dolžnosti državljanske, tačas grem in volim za državljana in ne po komandi za uda gasilnega društva!

Faktum je, da na Slovenskem in s Slovenci so le mogoča slovenska društva; vse drugo je puhlo, umetno, posiljeno in od denes do jutri. Resnica pa naravna postava, to ima gotov obstanek! Zatorej se pa čujejo često glasovi iz naše ljube domovine, da se marsikatero društvo preobrazuje po naše, da dobi domače lice, da se s tem krepí v notranjem; sploh pa veje v kdaj nasprotnih društvih po deželi bolj toleranten in spravljiv duh.

Evo vam denes novega, veselega dokaza!

Pred nekaj časom stavilo se je vprašanje: kaj misli gasilno društvo v Postojini o narodnej notranjske slavnosti? G. M. Vičić, ki jej je na čelu, izreče sam v principu: „Tu gré za ime našega trga, tu gré za čast našega notranjskega ljudstva, ki je slovensko in politike nij, zato skličem sejo odbora, da se društvo slavnostno slavnosti udeleži, da pripomore skrbeti za red itd.“ In res odbor je skoraj jednoglasno pritrđil temu mnenju! Možko je to! In to bode v prihodnje rodilo, če se postopa od vseh strani pametno, če se bolje spoznavamo in spoštujemo in nam je mar resnica pa stvar, prav dober sad!

In temu dodenem še drugo radost: Ko se je sicer obče čislani župan v Postojini g. Barger (ki je volil pri zadnjih volitvah v državni zbor „národno“) povprašal o istej stvari, segel je pošteno in možko v roko, češ, kjer gre za ime trga našega, za čast in blagost našega ljudstva, podpiral bom z veseljem namene odboreve in na dan slavnosti bom kot župan na svojem mestu.

To so srčne in vesele novice! Torej 3. septembra hočemo skupno pozdraviti svoje bližnje in daljne brate, praznovati hočemo sebi in narodu v korist dan mirú, dan sprave. V grob z neljubimi preteklimi spomini, ki „krivega razumljenja so sad,“ kakor bi naš Gregorčič pridejal! D.

Iz Ptuja 3. avgusta. [Izv. dop.] „Boj z nožem!“ proti nam Slovincem je gaslo dr. Hanza Miheliča, ljutomerskega nemčurčka, o kojem so se zadnje dni pisale čudne stvari, kajti prišel je možicelj v dotiko s kazensko sodnijo zbog najostudnejše pregrehe, pa se še do denes nij opral ter se celo ne upa, proti ovaduhu kazensko pot nasptopiti, dakle moramo mi nolens volens verjeti, da je komijeva tožba popolnem in vseskozi resnična; ta mož hoče izgnati od tu vse — kar nij

pruskega. Zadnja učiteljska konferenca, oziroma nje sklep glede družega deželnega jezika (o nemščini in slovenščini pri konferenci nij bilo govora, kajti govorilo se je samo s pedagošičnega stališča) dru. Zadnjakoviču in njegovemu adlatusu — Zadnjakoviču II. — ne da spati. Glejte sad nemčurskega fanatizma! Stavijo ti učenjaki neko „peticijo“ na sl. deželni šolski svet štajerski. To peticijo vzame Zadnjakovič II. in hajd od hiše do hiše nabirat podpisov, s katerimi Ptujčani niso ravno preveč štedljivi. Ker je moj prijatelj to peticijo čital, kajti on nij tako „ultra“, in se mu tak „zanimljiv spis“ uže pokazati sme, povprašam ga, kaj obseza ta „zanimljiv spis“. Odgovori mi, da Ptujčani zahtevajo, „da Pettau deutsch war, ist und sein wird, da die Bewohner Pettau's immer deutsch und nur deutsch gesinnt waren, sind und auch werden, so ersuchen die Deutschen Romih und Arnhart von der hiesigen deutschen städtischen Volksschule entfernen.“ Podpisati sme zanimljivo pismo vsakdo. Mi bi tacihi prismodarj še ne omenjali, a nam se zdi, da je tak boj postal nevaren, kajti iz tacihi dejanj gori gol fanatizem, in bati se je v istini, da se tem možem ne zmešajo možjani. Dostavljamo samo, da sta učitelja Romih in Arnhart kinč tukajšnje mestne šole, da imata ta dva moža več v petah nego oba „Zadnjakoviča“ v glavi, da sta pri mladini zelo priljubljena ter v svojem delovanju jako mamljiva, kar mora krajni šolski svet v svojem nemškem mišljenju sam pritrđiti, toda — proč z njima, ker sta pedagoga! Omenimo še, da je učitelj Arnhart Nemeč, torej vender bolj nemšk, kakor vsi „Zadnjakoviči“ in ti ljudje še z Nemcem niso zadovoljni, za Boga, kaj pa vam hoče dati še deželni šolski svet? Ko so bečki in drugi listi znanega učenjaka in pedagoga A. Heinricha napadali, odgovoril jim je ta v svojem listu: „Dass ich die auf die Abänderung des Schulgesetzes abzielenden Schritte der Regierung nicht billige, habe ich wiederholt dargelegt. Das vorausgeschickt, erkläre ich nun: Die übrigen Massnahmen des Ministeriums Taaffe, welche darauf hinauslaufen, alle Nationen des Reiches gleich gerecht zu behandeln und an Stelle der gekünstelten Verhältnisse natürliche politische Zustände zu setzen, alle diese Massnahmen halte ich aus vollster, selbständiger Ueberzeugung von meinem demokratischen Standpunkte aus für richtig. Die verlogene Wiener Presse und die nachbetende Provinz-Journalistik können mir in dieser Richtung vorbeten, was sie wollen, von dieser Ueberzeugung gibt es kein Abweichen.“ — Naveli smo to zaradi tega, da čitatelji našega lista zvedo, da to ljudstvo napada tudi učenjake svoje krvi.

Mi pa tem možem ob jednom naznanjamo, da se bodemo tudi mi odslej družih pripomočkov posluževali nego smo se jih do zdaj, kajti do zdaj imeli smo vedno glace-rokavice natakne, a odslej si bodemo rokavice slekli. Kakeršnih pripomočkov se poslužujete vi, jednacih posluževali se bodemo mi! Na svidenje!

Domače stvari.

— (Gospod grof Karel Hohenwart,) naš državni poslanec in najodličnejši vodja avtonomistov, prišel je sinoč z brzovlakom v Ljubljano, kjer ga je na kolodvoru sprejel g. dež. predsednik Winkler. Denes prisegei je kot „Erblandtruchsess“, ter bil pozneje pri g. dež. predsedniku pri dineru, h kateremu bil je povabljen tudi mestni župan gosp. Grasselli.

— (Imenovanje.) Predstojnikom pomočnih uradov tukajšnje deželne sodnije imenovan je zemljeknjižni adjunkt g. Ignacij Brešar.

— (Jutršnja narodna veselica na Brezovici) obeta biti velika. Brezovski možje pošljejo nekaj voz za gg. čitalniške pevce in druge, ki zbero se na Viči pred gostilno gosp. Šušteršiča („pri Bobenčku“), od koder odrinejo na Brezovico ob treh popoldne. Ob štirih prične se veselica. Tedaj dospe tudi sl. „Ljubljanski Sokol“ z godbo (ne ljubljansko) na slavnostni prostor. — Ker vidimo, da se Brezovica obilno žrtvuje za lepi namen, bi

pač ne bilo prav, če bi mi zanemarjali domoljubno svojo dolžnost in ne šli jutri na Brezovico.

— (Nagrobni spomenik) pokojnemu slovenskemu pisatelju Samostalu (Matej Tonejec) se bode odkril s primerno svečanostjo v nedeljo dné 13. t. m. na pokopališči v Gorjah pri Bledu. Ob 10. uri popoldne bo sv. maša za pokojnega. Po sv. maši bode: 1. Petje na grobu. 2. Odkritje spomenika in slavnostni govor. 3. Petje. Potem gre č. občinstvo k rojstnej hiši pokojnega, kjer se z istim redom odkrije spominska plošča. Po tej slavnosti si č. gostje nekoliko lahko ogledajo krasno okolico. Ob 1. uri popoldne bode skupen obed č. gostov pri „Kaconu“. Ob 4. uri popoldne skupen odhod na Bled, voznja po jezeru in petje. Č. goste, kateri se hoté skupnega obeda udeležiti, prosimo, da to z dopisnico naznanijo g. J. Žirovniku, nadučitelju v Gorjah, do 11. t. m.

— (V Šent Rupertu) na Dolenjskem bil je 4. t. m. strašno močan potres $\frac{3}{4}$ na 3 popoldne, trajal je 4 sekunde.

— (Iz Mokronoga) piše se nam 4. t. m.: Denes ob $\frac{3}{4}$ na 3 popoldne čutil se je pri nas precej močan potres. Prišel je od vzhoda ter se vlekei proti južozahodnej strani.

— (Treščilo je) predvčeranjim popoldne iznenada v hišo „pri Primoži“ nad tržaško cesto blizu Vrhnike. Ubogemu kmetu pogorelo je vse do tal.

— (Iz Zatičine) se nam piše: „V nedeljo t. j. 6. avgusta praznovala se bode v Zatičini nenavadna slavnost. Upokojeni župnik g. Janez Hinek praznoval bode šestdesetletnico svojega mašništva (diamantno mašo); njegov nečak pa, g. Ljudevit Hudovernik, mašnik lavantinske škofije, svojo novo mašo. Šest in osemdesetletni starček je še popolnem zdrav ter opravlja še vedno težak svoj posel.“

— (Iz Brežic) se nam piše 3. t. m.: Denes ob jednej uri popoldne umrl je pri nas od 1. 1876. bivajoči upokojeni kaplan g. Miha Jeras po kratkej bolezni, zadnjič v službi pri Dobovski fari. Rodil se je 26. septembra 1799 v Smiedniku pri Kranji ter v mašnika bil posvečen 4. avgusta 1. 1833. Služboval je do okolo leta 1855. na Koroškem, pozneje pa na Južnem Štajerskem ter kot mož „stare korenine“ „špogal šmarne petice“. Ž njim pokopali smo zadnjega v prejšnjem stoletju rojenega duhovnika lavantinske vladikovine, čeravno je bil petnajsti po kanoniškej starosti. Bodi mu zemljica lekka!

Jutri v nedeljo dné 6. avgusta t. l. izlet „Sokola“ na Brezovico poleg Ljubljane k veselici v prid „Narodnemu Domu“.

„Sokolovci“ zbirajo se ob $\frac{1}{2}$ 2. uri popoldne v polnej društveni opravi v čitalnici, od koder odidejo točno ob 2. uri z zastavo in godbo peš na Brezovico.

V slučaju neugodnega vremena preloži se veselica in z njo tudi izlet „Sokola“ na prihodnjo nedeljo.

Na zdravje!

V obilo udeležbo vabi najljudnejše častite gospode člane

Odbor „Sokola“.

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

Carigrad 5. avgusta. (Poročilo Hava-sovo.) Dufferin naznanil je Porti, da ako dojdejo turški vojaki pred Aleksandrijo, predno se sklene vojna konvencija mej Angleško in Turčijo in predno se izda proklamacija, v katerej se Arabi proglasi puntarjem, — bode Seymour preprečil izkrcavanje turških vojakov. Konferenca snide se denes v Terapiji.

Umrlj so v Ljubljani:

2. avgusta: Janez Dolinar, zdaj kaznenec, 24 let, ulice na Grad št. 12, za sušico. — Marijana Seljan, dninarjeva udovala, 68 let, Florijanske ulice št. 14, za jetiko.

3. avgusta: Pavla Kosec, 4 $\frac{1}{2}$ let, Karlovska cesta št. 20, za goltmi. — Ana Vodnik, ključničarskega pomočnika hči, 2 $\frac{1}{2}$ meseca, Sv. Petra cesta št. 38, za božjastjo. —

V deželnej bolnici.

1. avgusta: Jožef Papier, delavčev sin, 3 leta. — Jožef Podražaj, gostač, 76 let, za starostno slabostjo.

Dunajska borza
dné 5. avgusta.
(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	77 gld.	05	kr
Srebrna renta	77	80	"
Zlata renta	95	40	"
1860 državno pesojilo	131	—	"
Akcije narodne banke	824	—	"
Kreditne akcije	317	25	"
London	120	10	"
Srebro	—	—	"
Napol.	9	54 1/2	"
C. kr. cekini	5	66	"
Državne marke	58	75	"
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	119	75
Državne srečke iz l. 1864	100	172	50
4% avstr. zlata renta, davka prosta	95	40	"
Ogrska zlata renta 6%	119	90	"
" " 4%	88	45	"
" " papirna renta 5%	87	20	"
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	—	"
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	114	—
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119	75	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	99	60	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	106	—	"
Kreditne srečke	100 gld.	177	75
Rudolfove srečke	10	20	75
Akcije anglo-avstr. banke	120	121	50
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	223	—	"

Poslano.

P. n. naročnikom trboveljskega premoga!

Da-si je mnenje povsem napačno, da bi bil g. Viljem Schiffer še vedno zastopnik trboveljske družbe za premogokop, — vender nabaja se še tu pa tam mej občinstvom; tako krivo mnenje ohraniti si, trudi se pa omenjeni bivši zastopnik tudi sam, prisvojajoč ter nadevajoč si tudi nadalje lastnosti in naslove, do katerih nikakor opravičen biti ne more in kateri mu zlasti odsej ne pristojajo več: tako blišči ti v najlepšem svitu na bivšega zastopnika shrambi ali magacinu za premog — še zmirom čelo nasproti noseč veličasten napis iz prošlih doaj: „Wilhelm Schiffer, Vetreter der Trifailer Kohlenwerks-Gesellschaft für Krain der Werke Trifail, Sagor und Hrastnigg“ — in bivši g. zastopnik se, kakor se čini, niti dosta ne zmeni za to, da mu v istini ter po pravu nikakor ne pristojajo, nadaljevati svojo trgovino pod navedeno krinko povsem krivičnega naslova! — Zbog tacih odnošajev ter v očigled takim nameram primorani smo podpisani ljubljanski založniki in prodajalci premoga občeno mnenje boljše poučiti ter v to svrhu tu javno izreči: „da g. Viljem Schiffer nij več zastopnik trboveljske družbe za premogokop, ker je ona ista družba z dnem 1. julija 1882 l. opustila ter popolnem odpravila nje posebni zastop za Kranjsko, in da omenjeni bivši zastopnik tedaj tudi ni kratko ni malo opravičen nij, nadevati si gori navedene lastnosti in naslove — kateri pa sicer v svojej popolnej krivičnosti povsem jasno jedino le na to merijo, s tem slepiti občeno javno mnenje; — kajti, kakor je iz prvo navedenih razlogov razvidno, smo si odsej — in bivši zastopnik z nami vred — vsi popolnem jednaki glede zveze z družbo, vsem jednako brez izjeme pristojajo nam pravo, naročiti si odsej premog neposredno ali direktno iz družbinih jam v Trbovljah, Zagorji ali Hrastniku in omogočeno je zbog te olajšave nam vsem jednako — baš tako, kakor b'vsemu zastopniku g. Schifferju — tudi naročila na cele vagonne za originalno ali prvotno ceno izvrševati in sploh tudi v vsakem drugem obziru glede naročil slehernemu nuditi jednake prednosti in koristi, kakršne bi bivši zastopnik g. Schiffer nuditi zamogel.“

P. n. naročnike najuljudneje proseč, da izvolijo to našo objavo zapomniti si ter na njo blagovoljno ozirati se, priporočamo se z odličnim spoštovanjem

ljubljski založniki in prodajalci premoga: (509)

A. Debevec s. r., J. Rozman s. r.,
Rimska cesta št. 17—19. Kolodvorske ulice št. 25.
H. Geltner s. r., G. Spinar s. r.,
Kolodvorske ulice št. 29. Konjuške ulice št. 1.

Brošura:

Gregorčičevim kritikom odgovor in pouk

je na prodaj pri Janezu Giontiniju in v „Narodnej Tiskarni“.
Cena 30 novcev.

Začetek kupčije.

Jemljem si čast naznanjati velečestitemu občinstvu, da sem pričel svoje

trgovino z jermeni in torbami,

prav trdno in dobro, po angleških, francoskih in dunajskih oblikah izdelanimi, in dovoljujem si, za prav mnoga naročila priporočati se velečestitemu občinstvu. Popravlja se točno in dobro.

Anton Košir,

jermenar in torbar,
v Ljubljani, gledališke ulice šte. 6.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

Zmožne železolijce in učence

vzprejme

železolivnica in železodelavnica G. Tönnies
v Ljubljani. (507—1)

Hiša na prodaj.

V Kurjev Vasi se prostovoljno proda hiša št. 24, s 3 sobami, živinskim hlevom, šupo in vrtom. Natančneje se izve pri g.

Delaku,

Gruberjeve ulice št. 4.

(505—1)

Št. 529.

(506—1)

Razglas.

Oddaje se izdelovanje občinskega vodnjaka v Nabrežini. Podjetniki, ki želé prevzeti to delo, naj pošljejo svoje oferte do 13. avgusta t. l. podpisane mu županstvu, pri katerem si lahko tudi ogledajo načrt izdelovanja. Delo je cenjeno na 1500 gld.

Županstvo v Nabrežini,

dné 3. avgusta 1882.

Župan: Caharija.

Zidana hiša

z najmanjšero sob, kletjo i. dr., dvema vrtoma, 6 orali njiv in travnikov, pripravna za vsakatero kupčijo, prodaje se iz proste roke po nizkej ceni v Samoboru, 2 uri od Zagreba. — Več v Ljubljani pri V. Hörmannu, Sv. Petra cesta št. 20 in v Zagrebu, Kapiteljski trg št. 23. (493—1)

ADOLF EBERL,

fabrikant oljnatih barv, laka in firneža.

Prodaja na debelo in drobno.

ZALOGA: (270—14)

V Ljubljani, na Marijinem trgu,
poleg Franciškanskega mostu.

Obče priznana kot jako izvrstno izdelana

podoba

dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega,

je izšla. V originalu naslikal in v oljnato barvenem tisku izvrstno izvršila sta jo c. kr. dvorna tiskarna in artistski zavod g. Reifensteina na Dunaji.

Podoba

v oljnato barvenem tisku 63 cm. široka, 79 cm. visoka, nerazpeta gld. 3; na platu razpeta v 10 cm. širokem baroque okviru gld. 6-50 in v 13 cm. širokem okviru gld. 8, dalje v velikosti 55—68 cm. z 10 cm. širokem baroque okvirom gld. 5-80.

Čistega dohodka teh podob namenjena je polovica za „Narodni dom“ in za zidanje cerkve srea Jezusovega.

Z odličnim spoštovanjem

(308—11)

Fran Kolman,

zaloga stekla in porcelana v Ljubljani.

Važno za kmetovalce!

Marsikateremu gotovo v veliko olajšavo prodajajo se tudi na obroke po prav ugodnih pogojih dobro znane

Lanz-ove

ročne mlatilnice, slamoreznice itd.,

katerih se je v malo letih izdelalo in razpečalo ogromno število 98 tisoč komadov, kar je gotovo najboljšo spričevalo in priporočilo. — Tedaj na noge! Združite se po dva ali več skupaj in ne zamudite ugodne prilike, kajti korist glede dela in časa je tolika, da se kupljeni stroj prav kmalu sam izplača.

Pojasnila in ilustrovane cenike brezplačno razpošilja

zastopništvo in zaloga pri A. Debevcu

v Ljubljani, Rimska cesta št. 19.

(448—9)

Prah zoper insekte

iz divjih, še zaprtih cvetov Chrysanthemuma, najboljši in najgotovejši pripomoček, pregnati ste-nice, bolhe, šurke, muhe itd. v zavrtkih po 10 novcev in višje. Razprhala, ki so pri tem potrebna, dobé se po 70 novcev.

Naročila izvršujejo se točno proti poštnemu povzetju kupila.

(451—4)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.